

УДК 330.354
DOI: 10.15673/ie.v16i3.2989

Лизогуб А.О.

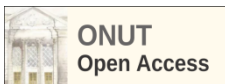
аспірант

кафедра торгівельного підприємництва, товарознавства та управління бізнесом
Одеський національний технологічний університет
вул. Канатна, 112, м. Одеса, Україна, 65039
E-mail: andrey1399320@gmail.com
ORCID ID: 0009-0006-8124-6628

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ ТА НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

У статті досліджено теоретичні засади інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в умовах глобальної турбулентності та невизначеності. Проаналізовано сучасні підходи до визначення понять "інноваційний розвиток" та "інвестиційний розвиток", встановлено їх взаємозв'язок. Розглянуто вплив глобальних викликів на інвестиційну активність та інноваційну діяльність підприємств. Систематизовано фактори зовнішнього та внутрішнього середовища, що створюють турбулентність у діяльності підприємств. Проаналізовано взаємозв'язок між інноваційними процесами та інвестиційним забезпеченням в умовах нестабільності. Визначено ключові фактори впливу на ефективність інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в період глобальної турбулентності. Досліджено механізми адаптації підприємств до умов невизначеності через їх інноваційно-інвестиційну діяльність. Запропоновано підходи до формування стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку з урахуванням факторів ризику. Обґрунтовано необхідність створення гнучкої системи управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств.

Ключові слова: інновації, інвестиції, інноваційно-інвестиційний розвиток, підприємство, глобальна турбулентність, невизначеність, стратегія розвитку, інвестиційна активність.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)
<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. В умовах стрімких глобальних трансформацій та загострення економічної нестабільності особливої актуальності набуває проблематика забезпечення сталого розвитку підприємств через призму їх інноваційно-інвестиційної діяльності. Сучасні реалії характеризуються безпрецедентним рівнем турбулентності та невизначеності, що створює нові виклики для бізнес-середовища та вимагає переосмислення традиційних підходів до управління розвитком підприємств. Глобальні кризові явища, геополітичні конфлікти, пандемічні обмеження та технологічні революції докорінно змінюють умови функціонування підприємств, підвищуючи ризики їх діяльності та ускладнюючи процеси прийняття управлінських рішень. У цьому контексті саме інноваційно-інвестиційний розвиток стає ключовим фактором забезпечення конкурентоспроможності та життєздатності підприємств. Однак, попри наявність значного масиву наукових досліджень з даної проблематики, теоретичні аспекти інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в умовах підвищеної турбулентності та невизначеності залишаються недостатньо вивченими. Особливої уваги потребує дослідження механізмів взаємодії інно-

ваційних та інвестиційних процесів в умовах нестабільного середовища, виявлення факторів, що впливають на ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств, та розробка адаптивних стратегій розвитку. Актуальним залишається питання формування теоретико-методологічного базису для створення гнучких систем управління інноваційно-інвестиційним розвитком, здатних забезпечити стійкість підприємств в умовах турбулентності. Необхідність поглибленого дослідження зазначених аспектів зумовлена також тим, що існуючі теоретичні концепції та моделі інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств здебільшого розроблялися для умов відносної стабільності і не повною мірою враховують специфіку сучасних викликів. Це створює суттєвий розрив між теоретичними напрацюваннями та практичними потребами бізнесу в умовах глобальної турбулентності.

Таким чином, актуальність дослідження теоретичних аспектів інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в умовах глобальної турбулентності та невизначеності обумовлена необхідністю формування цілісного теоретико-методологічного підґрунтя для розробки ефективних механізмів адаптації підприємств до сучасних викликів та забезпечення їх

сталого розвитку в довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. На основі проаналізованих джерел можна зробити комплексний огляд теоретичних аспектів інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в умовах глобальної турбулентності та невизначеності. Фундаментальні основи теорії інноваційного розвитку були закладені в працях Й. Шумпетера [23], який вперше системно обґрунтував роль інновацій у економічному розвитку. В сучасних умовах дослідження інноваційно-інвестиційного розвитку набуває особливої актуальності, що підтверджується численними науковими працями. Зокрема, Є. Грігерман [2] розкриває сутність та концептуальні підходи до розуміння інноваційно-інвестиційного розвитку, наголошуючи на його комплексному характері.

Важливим аспектом є нормативно-правове забезпечення інноваційно-інвестиційних процесів, яке регулюється відповідними законами України [6, 7]. Я. Жовнірчик [5] аналізує шляхи вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення розвитку інноваційної системи України, підкреслюючи необхідність її адаптації до сучасних викликів. В умовах глобальної турбулентності особливого значення набуває фінансове забезпечення інноваційної діяльності. Г.Т. Пальчевич [16] досліджує джерела фінансового забезпечення та механізми їх залучення, а В.П. Онофрійчук [14] розглядає фінансові аспекти сприяння інноваційно-інвестиційним процесам в Україні. Волощук В.Р., Волощук Ю.О., Іванишин О.В. [1] та О.С. Наконечна [13] акцентують увагу на стратегічних аспектах інвестування інноваційного розвитку підприємств, наголошуючи на необхідності формування стійких механізмів розвитку в умовах невизначеності.

Особливу увагу дослідники приділяють питанням конкурентоспроможності підприємств в контексті інноваційно-інвестиційного розвитку. Ж.В. Семчук та Р.М. Скриньковський [19] розглядають інноваційно-інвестиційний розвиток як ключову складову конкурентоспроможності підприємства в системі маркетингу. В умовах сучасних викликів, пов'язаних із військовою агресією, актуалізуються питання відновлення економіки через інноваційний розвиток. С. Петрань та В. Шамота [17] досліджують роль інновацій у відновленні економіки України, а колектив авторів під редакцією В.А. Омеляненка [8] розглядає інноваційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів. Б. Данилишин [3, 4] аналізує структурні реформи та механізми державної підтримки бізнесу в умовах війни, підкреслюючи важливість інноваційного розвитку для подолання кризових явищ. В. Устименко та Р. Джабраїлов [21] досліджують правові ризики соціально-економічного розвитку України у военний час та період повоєнного відновлення. О. Кириченко [9] розглядає особливості інвестиційно-інноваційного забезпечення промисловості України в умовах Четвертої промислової революції, що є особливо актуальним в контексті глобальної турбулентності. І.М. Лицур та Ю.В. Лимич [11]

аналізують чинники формування інноваційно-інвестиційної політики сталого розвитку.

Комплексне дослідження теоретичних та практичних аспектів інноваційної економіки представлено в колективній монографії за редакцією Є.І. Масленнікова [12], де розглядаються різні аспекти інноваційного розвитку в умовах сучасних викликів. Я.С. Ларіна [10] досліджує сутність і структуру економічного розвитку та його особливості в українських реаліях. У роботах Ю. Удовиченко та В. Хобти [20] розглядаються питання підвищення конкурентоспроможності економіки України шляхом впровадження інновацій, а В.Г. Федоренко та Ю.Б. Пінчук [22] аналізують особливості інвестиційно-інноваційного процесу в Україні.

Водночас, аналіз наукової літератури свідчить про недостатню розробленість теоретико-методологічних засад дослідження інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств саме в умовах глобальної турбулентності та невизначеності. Більшість існуючих досліджень фокусується на окремих аспектах інноваційної або інвестиційної діяльності, не розглядаючи їх у комплексній взаємодії. Крім того, недостатньо дослідженими залишаються механізми адаптації підприємств до умов підвищеної невизначеності через призму їх інноваційно-інвестиційного розвитку, що зумовлює необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

Формулювання цілей дослідження. Метою дослідження є поглиблення теоретичних засад та розробка концептуальних положень щодо інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в умовах глобальної турбулентності та невизначеності.

Для досягнення поставленої мети були визначені та вирішені такі наукові завдання:

1. Систематизувати та поглибити теоретичні підходи до визначення сутності інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств як комплексного економічного явища в контексті сучасних глобальних викликів.
2. Дослідити особливості впливу факторів глобальної турбулентності та невизначеності на процеси інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств.
3. Проаналізувати взаємозв'язок та взаємообумовленість інноваційних та інвестиційних процесів в умовах нестабільного економічного середовища.
4. Визначити ключові компоненти системи управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств та обґрунтувати необхідність їх адаптації до умов підвищеної невизначеності.
5. Розробити концептуальні положення щодо формування гнучкої стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств з урахуванням факторів турбулентності зовнішнього середовища.
6. Обґрунтувати теоретико-методологічні засади створення адаптивних механізмів управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Дослідження теоретичних аспектів іннова-

ційно-інвестиційного розвитку підприємств в умовах глобальної турбулентності та невизначеності доцільно розпочати з уточнення категоріального апарату. В сучасній економічній науці інноваційно-інвестиційний розвиток розглядається як складний багатовимірний процес, що поєднує в собі інноваційну діяльність підприємства з відповідним інвестиційним забезпеченням, спрямований на якісні трансформації у всіх сферах функціонування підприємства з метою підвищення його конкурентоспроможності та адаптивності до змін зовнішнього середовища.

Глобальна турбулентність як економічне явище характеризується високою динамічністю змін, непередбачуваністю їх напрямків та інтенсивності, що створює особливий контекст для інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств. В таких умовах традиційні лінійні моделі інноваційного розвитку втрачають свою ефективність, поступаючись місцем більш гнучким та адаптивним підходам. Особливого значення набуває здатність підприємств до швидкого реагування на зміни ринкового середовища та переорієнтації інноваційних процесів відповідно до нових викликів.

Аналіз теоретичних концепцій інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в умовах турбулентності дозволяє виявити складну багатоаспектну природу цього процесу. За результатами досліджень провідних науковців формується комплексне розуміння ключових аспектів, що визначають успішність інноваційно-інвестиційного розвитку в сучасних умовах. У сучасному динамічному бізнес-середовищі стратегічний вимір розвитку підприємств набуває особливого значення, формуючи фундаментальну основу їх довгострокової конкурентоспроможності та стійкості. Ключовою характеристикою успішних підприємств стає їхня здатність формувати та реалізовувати гнучкі адаптивні стратегії, які дозволяють швидко та ефективно реагувати на постійні зміни зовнішнього середовища. Це особливо важливо в контексті зростаючої глобальної турбулентності, яка створює нові виклики та можливості для бізнесу.

У сучасному динамічному бізнес-середовищі стратегічний вимір розвитку підприємств набуває особливого значення, формуючи фундаментальну основу їх довгострокової конкурентоспроможності та стійкості. Ключовою характеристикою успішних підприємств стає їхня здатність формувати та реалізовувати гнучкі адаптивні стратегії, які дозволяють швидко та ефективно реагувати на постійні зміни зовнішнього середовища. Це особливо важливо в контексті зростаючої глобальної турбулентності, яка створює нові виклики та можливості для бізнесу. Практика стратегічного управління виходить далеко за межі традиційного планування та контролю. Воно передбачає створення комплексних систем раннього виявлення можливостей та загроз, що дозволяють підприємствам не просто реагувати на зміни, але й передбачати їх, формуючи проактивну позицію у ринковому середовищі. Такий підхід вимагає розвитку особливих компетенцій у сфері стратегічного передбачення

та управління змінами, які стають критично важливими в умовах наростаючої невизначеності.

Організаційний контекст інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств набуває особливого значення в сучасних умовах. Успішна реалізація інноваційних стратегій вимагає формування відповідних організаційних структур, які забезпечують необхідну гнучкість та адаптивність. Традиційні ієрархічні структури все частіше поступаються місцем більш динамічним формам організації, які базуються на горизонтальних зв'язках та мережевій взаємодії. Особливу роль у забезпеченні організаційної гнучкості відіграє розвиток проектних форм управління. Проектні команди стають ефективним інструментом реалізації інноваційних ініціатив, забезпечуючи необхідну концентрацію ресурсів та компетенцій для досягнення конкретних цілей розвитку. При цьому важливо забезпечити правильний баланс між проектною діяльністю та підтримкою стабільності основних бізнес-процесів підприємства.

Культура інновацій стає невід'ємною складовою організаційного розвитку. Вона передбачає формування середовища, що стимулює творчість, підприємницьку ініціативу та готовність до експериментів. Важливим аспектом є розвиток системи управління знаннями, яка забезпечує ефективний обмін досвідом та найкращими практиками всередині організації. Ресурсний аспект інноваційно-інвестиційного розвитку охоплює широке коло питань, пов'язаних із формуванням та ефективним використанням інвестиційних ресурсів. В умовах зростаючої невизначеності особливого значення набуває правильна диверсифікація інвестиційних портфелів, яка дозволяє оптимізувати співвідношення між ризиком та доходністю.

Взагалі сучасний підхід до управління інвестиційними ресурсами передбачає створення гнучких механізмів їх перерозподілу відповідно до змін ринкової ситуації та стратегічних пріоритетів підприємства. Важливим елементом такого підходу є формування резервних фондів, які забезпечують підтримку критично важливих інноваційних проектів навіть в умовах тимчасових фінансових обмежень. Технологічний аспект розвитку підприємств в сучасних умовах виходить далеко за межі простого впровадження нових технологічних рішень. Ключовою характеристикою успішних підприємств стає їхня технологічна гнучкість – здатність швидко освоювати та адаптувати нові технології відповідно до змін ринкового середовища та потреб споживачів.

Розвиток технологічної гнучкості вимагає системного підходу, який охоплює не лише технічні аспекти, але й питання розвитку персоналу, формування відповідних компетенцій та створення ефективних механізмів трансферу технологій. Особливого значення набуває здатність підприємства інтегрувати нові технологічні рішення в існуючі бізнес-процеси, забезпечуючи при цьому необхідний рівень ефективності та надійності. В умовах глобальної турбулентності ефективність інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств значною мірою залежить від їх здатності управляти невизначеністю. Це вимагає роз-

витку комплексних систем управління ризиками, які охоплюють як інноваційні, так і інвестиційні аспекти діяльності.

Практики управління ризиками, у сучасних умовах, базуються на принципах проактивності та системності. Вони передбачають не лише ідентифікацію та оцінку потенційних ризиків, але й розробку механізмів їх попередження та мінімізації. Особливого значення набуває розвиток сценарного планування, яке дозволяє підприємствам бути готовими до різних варіантів розвитку ситуації. Збалансований підхід до оцінки ефективності та планування розвитку стає важливим інструментом управління в умовах невизначеності. Він передбачає врахування не лише фінансових показників, але й інших важливих аспектів діяльності підприємства, включаючи розвиток персоналу, якість бізнес-процесів, задоволеність клієнтів тощо.

Особливу роль у забезпеченні адаптивності підприємства відіграє розвиток організаційного навчання та управління знаннями. Здатність швидко накопичувати та ефективно використовувати новий досвід стає критичним фактором успіху в умовах турбулентного середовища. Це вимагає створення відповідних систем та механізмів, які забезпечують ефективний обмін знаннями всередині організації та їх трансформацію в конкретні управлінські рішення та інновації. Інтегрований підхід до інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств передбачає врахування взаємозв'язку та взаємовпливу всіх зазначених аспектів. Стратегічні рішення щодо напрямків розвитку мають враховувати не лише ринкові можливості, але й організаційні та ресурсні обмеження, технологічні можливості та ризики.

Таким чином особливого значення набуває здатність підприємств забезпечувати синергію різних аспектів розвитку. Успішні інновації часто виникають на перетині різних сфер діяльності, вимагаючи ефективної координації та взаємодії різних підрозділів та функцій. Це підкреслює важливість розвитку механізмів крос-функціональної взаємодії та проектного управління. Зокрема сучасне розуміння інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств вимагає комплексного підходу, який враховує всю складність та багатогранність цього процесу. Успіх у сучасному турбулентному середовищі залежить від здатності підприємства забезпечити ефективну інтеграцію різних аспектів розвитку, створюючи стійкі конкурентні переваги на основі інновацій та ефективного використання інвестиційних ресурсів.

Особливу роль у забезпеченні ефективності інноваційно-інвестиційного розвитку відіграє збалансованість між різними типами інновацій. В умовах турбулентності підприємствам доцільно підтримувати портфель інноваційних проектів, що включає як інкрементальні інновації, спрямовані на поступове удосконалення існуючих продуктів та процесів, так і радикальні інновації, що можуть забезпечити якісний прорив у розвитку підприємства. Важливим теоретичним аспектом є також розуміння циклічності інноваційно-інвестиційного розвитку та його взаємозв'язку з макроекономічними циклами. В умовах глобаль-

ної турбулентності ця циклічність стає менш передбачуваною, що вимагає від підприємств розвитку здатності до швидкої реконфігурації ресурсів та компетенцій.

Результати дослідження свідчать про необхідність формування інтегрованого підходу до управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств, який би враховував:

1. Комплексність взаємозв'язків між інноваційними та інвестиційними процесами;
2. Багаторівневість управління, що охоплює стратегічний, тактичний та оперативний рівні;
3. Необхідність балансування між стабільністю та гнучкістю в управлінні розвитком;
4. Важливість формування відповідної організаційної культури та компетенцій персоналу.

Такий підхід дозволяє забезпечити системність у розвитку підприємства та підвищити його стійкість до зовнішніх шоків при збереженні здатності до інноваційного оновлення. В умовах цифрової трансформації економіки особливого значення набуває розвиток цифрових компетенцій та використання сучасних інформаційних технологій в управлінні інноваційно-інвестиційними процесами. Це створює нові можливості для підвищення ефективності управління розвитком підприємств, але водночас вимагає відповідних інвестицій та організаційних змін. Таким чином, теоретичне осмислення проблематики інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в умовах глобальної турбулентності та невизначеності дозволяє сформулювати концептуальні засади для розробки практичних механізмів управління цим процесом та забезпечення сталого розвитку підприємств у довгостроковій перспективі.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі проведеного дослідження теоретичних аспектів інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в умовах глобальної турбулентності та невизначеності можна зробити наступні висновки:

1. Встановлено, що сучасні умови господарювання характеризуються безпрецедентним рівнем турбулентності та невизначеності, що суттєво впливає на характер і динаміку інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств. Це вимагає переосмислення традиційних теоретичних підходів та формування нової парадигми управління розвитком підприємств, яка б враховувала специфіку сучасних викликів.
2. Визначено, що ефективність інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в умовах глобальної турбулентності значною мірою залежить від їх здатності формувати гнучкі адаптивні системи управління, які забезпечують швидке реагування на зміни зовнішнього середовища при збереженні стратегічного фокусу розвитку.
3. Обґрунтовано необхідність комплексного підходу до управління інноваційно-інвестиційним розвитком, який передбачає інтеграцію стратегічного, організаційного, ресурсного та технологічного аспектів. Такий підхід дозволяє забезпечити системність у розвитку підприємства та підвищити

його стійкість до зовнішніх шоків.

4. Виявлено, що в умовах невизначеності особливого значення набуває збалансованість інноваційного портфеля підприємства, що передбачає оптимальне поєднання інкрементальних та радикальних інновацій, а також диверсифікацію джерел їх фінансування.

5. Доведено важливість розвитку організаційних компетенцій у сфері управління ризиками та невизначеністю, що включає формування систем раннього виявлення можливостей та загроз, розвиток сценарного планування та створення гнучких механізмів перерозподілу ресурсів.

6. Встановлено, що цифрова трансформація створює нові можливості для підвищення ефективності управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств, але водночас вимагає розвитку відповідних компетенцій та організаційних змін.

7. Обґрунтовано необхідність формування відповідної організаційної культури та системи управління знаннями як ключових факторів

забезпечення адаптивності підприємства до умов турбулентного середовища.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямі пов'язані з розробкою конкретних методичних підходів та інструментів управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств в умовах глобальної турбулентності, а також з вивченням галузевої специфіки впровадження запропонованих теоретичних підходів. Особливої уваги потребує дослідження механізмів інтеграції цифрових технологій у систему управління інноваційно-інвестиційним розвитком та оцінка їх впливу на ефективність діяльності підприємств.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання при формуванні стратегій інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств, розробці систем управління ризиками та створенні адаптивних організаційних структур. Теоретичні положення, сформульовані в дослідженні, можуть слугувати основою для подальшого розвитку методології управління підприємствами в умовах глобальної турбулентності та невизначеності.

Література

1. Волощук В.Р., Волощук Ю.О., Іванишин О.В. Інвестування інноваційного розвитку підприємств // *Інноваційна економіка*. 2020. №3-4. С. 156–162. <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2020.3-4.22>
2. Грігерман, С. Інноваційно-інвестиційний розвиток: сутність та концептуальні підходи // *Київський економічний науковий журнал*. 2024. Вип.4. С. 54-60. <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-4-7>
3. Данилишин Б. Структурні реформи, які здатні змінити Україну. *Економічна правда*: веб-сайт. 2022. URL: [https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/31/687649/#:~:text=\(дата звернення 1.08.2024\)](https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/31/687649/#:~:text=(дата звернення 1.08.2024))
4. Данилишин Б. Як держава може підтримати бізнес в умовах війни. *Економічна правда*: веб-сайт. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/20/684363/> (дата звернення 1.08.2024)
5. Жовнірчик Я. Аналіз та шляхи вдосконалення нормативно-правової бази для забезпечення розвитку інноваційної системи України // *Ефективна економіка*. № 2. 2012. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=934> (дата звернення 1.08.2024)
6. Про інвестиційну діяльність: Закон України за станом на 10 жовтня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення 1.08.2024)
7. Про інноваційну діяльність Закон України за станом на 31 березня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (дата звернення 1.08.2024)
8. Інноваційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів: інноваційний вимір: колективна монографія / за ред. д.е.н. Омеляненка В. А. Суми: Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань. Суми, 2022. 280 с.
9. Кириченко О. Інвестиційно-інноваційне забезпечення промисловості України в умовах Четвертої промислової революції: монографія. Київ: Університет економіки та права "КРОК", 2021. 368 с.
10. Ларіна Я.С. Сутність і структура економічного розвитку та його особливості в Україні. Розділ у монографії Статистико-аналітичне забезпечення управління економічним розвитком економічних суб'єктів. Київ : ФОП Ямчинський О., 2020. 292 с.
11. Лицур І.М., Лимич Ю.В. Чинники формування інноваційно-інвестиційної політики сталого розвитку // *Ефективна економіка*. 2013. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2299> (дата звернення: 3.08.2024).
12. Інноваційна економіка: теоретичні та практичні аспекти: монографія. вип. 1 / Масленніков Є. І. та ін.; за ред. Є.І. Масленнікова. Херсон: Грінв Д.С., 2016. 854 с.
13. Наконечна О.С. Формування та реалізація інноваційно-інвестиційної стратегії стійкого розвитку підприємства // *Економіка та держава*. 2015. № 4. С. 48–51.
14. Онофрійчук В.П. Фінансові аспекти сприяння інноваційно-інвестиційним процесам в Україні // *Проблеми науки*. 2012. № 4. С. 28–31.
15. Осетинська Г. Чи є доцільним скасування Господарського Кодексу України? *Національна асоціація адвокатів України*: веб-сайт. 2023. URL: <https://unba.org.ua/publications/print/7706-chi-e-docil-nim-skasuvannyagospodarskogo-kodeksu-ukraini.html> (дата звернення: 3.08.2024).

16. Пальчевич Г.Т. Джерела фінансового забезпечення інноваційної діяльності та механізм їх залучення // Наукові праці Кіровоградського НТУ. 2010. Вип. 18(1). С. 23–28. URL: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_18_1_ekon/stat_18_1/04.pdf (дата звернення: 3.08.2024).

17. Петрань С., Шамота В. Роль інновацій у відновленні економіки України після війни. Проблеми та перспективи розвитку інноваційної діяльності в Україні: виклики воєнного часу: тези доп. XIV Міжнар. бізнес-форуму, Київ, 23 берез. 2023 р. / Держ. торг.-екон. ун-т. Київ, 2023. С. 48–50.

18. Пилипенко Я. Відновлення України після війни: хто, як і за чії гроші. *Економічна правда*: веб-сайт. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2022/05/19/687200/> (дата звернення: 3.08.2024).

19. Семчук Ж.В., Скриньковський Р.М. Інноваційно-інвестиційний розвиток виробничого підприємства як складова його конкурентоспроможності в системі маркетингу // Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 9. С. 6–9.

20. Удовиченко Ю., Хобта В. Підвищення конкурентоспроможності економіки України шляхом впровадження інновацій // Українське сьогодні – 2022: реалії війни та перспективи відновлення країни: матеріали всеукраїн. наук. конф., ДонНТУ, Луцьк, 20–21 жовт. 2022 р. Луцьк, 2022. С. 202–205.

21. Устименко В., Джабраїлов Р. Деякі правові ризики соціально-економічного розвитку України у воєнний час та період повоєнного відновлення // Правове регулювання суспільних відносин в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови з метою забезпечення сталого розвитку: матеріали XI міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 9 грудня 2022 р. / КПІ ім. І. Сікорського. Київ, 2022. С. 170–174

22. Федоренко В.Г., Пінчук Ю.Б. Інвестиційно-інноваційний процес в Україні // Економіка та держава. Київ, 2014. № 3. С. 45–46.

23. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу. Київ: Вид-во Києво-Могилянська академія, 2011. 244 с.

Стаття надійшла 15.08.2024

Стаття прийнята до друку 29.08.2024

Доступно в мережі Internet 15.10.2024

Lyzogub A.

Postgraduate Student

Department of Trade Entrepreneurship, Commodity Studies and Business Management

Odesa National University of Technology

Kanatna str., 112 Odesa, Ukraine, 65039

E-mail: andrey1399320@gmail.com

ORCID ID: 0009-0006-8124-6628

THEORETICAL ASPECTS OF THE RESEARCH OF INNOVATIVE AND INVESTMENT DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF GLOBAL TURBULENCE AND UNCERTAINTY

The article comprehensively examines the theoretical foundations of innovation and investment development of enterprises under the conditions of global turbulence and uncertainty, focusing on their crucial role in modern business environments. Modern scientific approaches to defining the essence of "innovative development" and "investment development" concepts have been thoroughly analyzed, while their deep interconnection and interdependence have been established through systematic research methodologies. The features of modern global challenges' impact on investment activity and innovative operations of enterprises have been considered in detail, taking into account both short-term and long-term perspectives of business development. External and internal environmental factors that create turbulence and uncertainty in enterprise activities have been systematically categorized and analyzed, with particular attention to their dynamic nature and complex interactions. The nature of the relationship between innovation processes and investment support in an unstable economic environment has been meticulously analyzed, revealing key patterns and dependencies. The research identifies and examines critical factors affecting the efficiency of innovation and investment development of enterprises during global turbulence, providing insights into their relative importance and potential mitigation strategies. The mechanisms of enterprises' adaptation to uncertainty conditions through the prism of their innovation and investment activities have been investigated comprehensively, offering practical insights for business practitioners. Theoretical approaches to forming a strategy for innovation and investment development of enterprises have been proposed, taking into account various uncertainties and risk factors, while emphasizing the importance of strategic flexibility. The necessity of creating a flexible management system for innovation and investment development of enterprises has been substantiated, highlighting its crucial role in enabling organizations to quickly respond to changes in the external environ-

ment and maintain competitive advantages in turbulent market conditions. The study contributes to both theoretical understanding and practical implementation of innovation and investment strategies in modern business contexts, providing valuable insights for researchers and practitioners alike.

Key words: innovation, investment, innovation and investment development, enterprise, global turbulence, uncertainty, development strategy, investment activity.

References

1. Voloshchuk, V. R., Voloshchuk, Yu. O., & Ivanyshyn, O. V. (2020). Investuvannia innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv. *Innovatsiina ekonomika*, 3-4, 156–162. <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2020.3-4.22>
2. Hrihierman, Ye. (2024). Innovatsiino-investytsiinyi rozvytok: sutnist ta kontseptualni pidkhody. *Kyivskyi ekonomichnyi naukovyi zhurnal*, 4, 54-60. <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-4-7>
3. Danylyshyn, B. (2022). *Strukturni reformy, yaki zdatni zminyty Ukrainu*. Ekonomichna pravda. [https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/31/687649/#:~:text=\(Retrieved August 01, 2024\)](https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/31/687649/#:~:text=(Retrieved%20August%2001,%202024))
4. Danylyshyn, B. (2022). *Yak derzhava mozhe pidtrymaty biznes v umovakh viiny*. Ekonomichna pravda. <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/20/684363/> (Retrieved August 01, 2024)
5. Zhovnirchuk, Ya. (2012). Analiz ta shliakhy vdoskonalennia normatyvno-pravovoi bazy dlia zabezpechennia rozvytku innovatsiinoi systemy Ukrainy. *Efektivna ekonomika*, 2. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=934> (Retrieved August 01, 2024)
6. *Pro investytsiinu diialnist: Zakon Ukrainy za stanom na 10 zhovtnia 2022 r.* <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (Retrieved August 01, 2024)
7. *Pro innovatsiinu diialnist Zakon Ukrainy za stanom na 31 bereznia 2023 r.* <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text> (Retrieved August 01, 2024)
8. Omelianenko, V. A. (Ed.). (2022). *Innovatsiini osnovy vidnovlennia ta rozvytku krain pislia zbroinykh konfliktiv: innovatsiinyi vymir*. Instytut stratehii innovatsiinooho rozvytku i transferu znan.
9. Kyrychenko, O. (2021). *Investytsiino-innovatsiine zabezpechennia promyslovosti Ukrainy v umovakh Chetvertoi promyslovoi revoliutsii*. Universytet ekonomiky ta prava "KROK".
10. Larina, Ya. S. (2020). *Sutnist i struktura ekonomichnoho rozvytku ta yoho osoblyvosti v Ukraini* in "Statystyko-analitychne zabezpechennia upravlinnia ekonomichnym rozvytkom ekonomichnykh subiektiv". FOP Yamchynskyi O.
11. Lytsur, I. M., & Lymych, Yu. V. (2013). Chynnyky formuvannia innovatsiino-investytsiinoi polityky staloho rozvytku. *Efektivna ekonomika*, 9. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2299> (Retrieved August 03, 2024).
12. Maslennikov, Ye. I., Kuznietsov, E. A., Safonov, Yu. M., & Filyppova, S. V. (2016). *Innovatsiina ekonomika: teoretychni ta praktychni aspekty*. (Ye. I. Maslennikov, Ed.). Hrin D.S.
13. Nakonechna, O. S. (2015). Formuvannia ta realizatsiia innovatsiino-investytsiinoi stratehii stiikoho rozvytku pidpriemstva. *Ekonomika ta derzhava*, 4, 48–51.
14. Onofriichuk, V. P. (2012). Finansovi aspekty spriannia innovatsiino-investytsiinyim protsesam v Ukraini. *Problemy nauky*, 4, 28–31.
15. Osetynska, H. (2023). *Chy ye dotsilnym skasuvannia Hospodarskoho Kodeksu Ukrainy?* Natsionalna asotsiatsiia advokativ Ukrainy. <https://unba.org.ua/publications/print/7706-chi-e-docil-nim-skasuvannyagospodarskogo-kodeksu-ukraini.html> (Retrieved August 03, 2024).
16. Palchevych, H. T. (2010). Dzherela finansovoho zabezpechennia innovatsiinoi diialnosti ta mekhanizm yikh zaluchennia. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho NTU*, 18(1), 23–28. http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_18_1_ekon/stat_18_1/04.pdf (Retrieved August 03, 2024).
17. Petran, S., & Shamota, V. (2023). Rol innovatsii u vidnovlenni ekonomiky Ukrainy pislia viiny. *Problemy ta perspektyvy rozvytku innovatsiinoi diialnosti v Ukraini: vyklyky voiennoho chasu: tezy dop.* XIV Mizhnar. biznes-forumu (pp. 48-50). Derzhavnyi torhovelno-ekonomichnyi universytet.
18. Pylypenko, Ya. (2022). *Vidnovlennia Ukrainy pislia viiny: khto, yak i za chy hroshi*. Ekonomichna pravda. <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2022/05/19/687200/> (Retrieved August 03, 2024).
19. Semchuk, Zh. V., & Skrynkovskiy, R. M. (2015). Innovatsiino-investytsiinyi rozvytok vyrobnychoho pidpriemstva yak skladova yoho konkurentospromozhnosti v systemi marketynhu. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 9, 6–9.
20. Udovychenko, Yu., & Khobta, V. (2022). Pidvyshchennia konkurentospromozhnosti ekonomiky Ukrainy shliakhom vprovadzhennia innovatsii. *Ukrainske sohodennia – 2022: realii viiny ta perspektyvy vidnovlennia krainy: materialy vseukrain. nauk. konf.* (pp. 202-205). Donetskyi natsionalnyi tekhnichnyi universytet.
21. Ustymenko, V., & Dzhabrailov, R. (2022). Deiaki pravovi ryzyky sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy u voiennyi chas ta period povoiennoho vidnovlennia. *Pravove rehuliuвання suspilnykh vidnosyn v umovakh voiennoho stanu ta pislivoiennoi vidbudovy z metoiu zabezpechennia staloho rozvytku: materialy XI mizhnar. nauk.-prakt. konf.* (pp. 170-174). KPI im. I. Sikorskoho.

22. Fedorenko, V. H., & Pinchuk, Yu. B. (2014). Investytsiino-innovatsiinyi protses v Ukraini. *Ekonomika ta derzhava*, 3, 45–46.
23. Shumpeter, Y. (2011). *Teoriia ekonomichnoho rozvytku. Doslidzhennia prybutkiv, kapitalu, kredytu, vid-sotka ta ekonomichnoho tsyклу*. Vyd-vo Kyievo-Mohylianska akademiia.

Received 15 August 2024
Approved 29 August 2024
Available in Internet 15.10.2024

Цитування згідно ДСТУ 8302:20

Лизогуб А.О. Теоретичні аспекти дослідження інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в умовах глобальної турбулентності та невизначеності // *Економіка харчової промисловості*. 2024. Т.16. вип. 3. С. 64-71. doi: 10.15673/fe.v16i3.2989

Cite as APA style citation

Lyzogub, A. (2024). Theoretical aspects of the research of innovative and investment development of enterprises in the conditions of global turbulence and uncertainty. *Food Industry Economics*, 16(3), 64-71. doi: 10.15673/fe.v16i3.2989